

PIAȚA CEREALELOR BOABE ÎN ROMÂNIA: DIMENSIUNI, CONSUM, PREȚURI

**Elena GÎNDU¹, Aurel CHIRAN¹,
Benedicta DROBOTĂ¹,
Cornelia MURARIU², Valeria RALEA³**

¹Universitatea de Științe Agricole și
Medicină Veterinară Iași
e-mail: egindu@univagro-iasi.ro; achiran@univagro-iasi.ro

²Universitatea Tehnică "Gh. Asachi" Iași
e-mail: cmurariu@staff.tuiasi.ro

³Școala Generală nr. 24 „Ion Ghica” Iași
telefon: 0232.437208

Generally speaking, the market of cereal-grains can be considered as a weather glass, because it contains in its structure important products for human food and also it has to anticipate the possible changes that can appear in the economic environment.

Due to the strong tradition of Romanian people in bread consumption, the market of cereal-grains becomes more important, gaining the first place in the structure of the agrarian market. From the point of view of its size, the average surface occupied by crops in the period 2000-2006, was of 5,44 mil. hectares, out of which : wheat - 36,7 %, maize - 52,5 %, other cereals - 10,8 %.

The total offer of cereal-grains was inconstant, due to the numerous factors which influenced it. That is why the average Romanian offer of cereals in the period 2000-2006 was of 14,4 mil. tons, being due to 640 Kg/inhabitant out of which 220 Kg wheat-grains.

In the poor countries, the consumption of cereal-grains is dedicated in a proportion of 69-74 % to human food and in a proportion of 15-20 % to animal nourishment, while in the developed countries, the consumption of cereal-grains is dedicated in a proportion of 21 % to human food and in a proportion of 61-63 % to animal nourishment.

The total consumption of cereal-grains increased with 56,8 % at maize and 10,4 % at wheat, comparing to the year 2000.

Regarding the annual average consumption of cereal-grains (equivalent to flour) per inhabitant, Romania is situated on the second place in Europe, with a consumption of 168-175 kg.

For the year 2007, it is expected a rise in consumption with 38 % comparing to EU-15 and with 5 % comparing to CEEC-10.

The sale prices varied having an accelerated tendency of increase.

Keywords: *market, cereal-grains, offer, consumption, prices.*

Piața cerealelor boabe poate fi considerată ca un barometru, deoarece are în structură produse de larg interes pentru alimentația omului, anticipând eventualele

schimbări ce pot interveni asupra mediului economic, în general. În România, dat fiind tradiția în consumul de pâine al populației, piața cerealelor boabe capătă o altă semnificație, deținând primul loc în structura pieței agrare.

Sub aspect dimensional, piața cerealelor boabe a fost influențată de **suprafața cultivată cu cereale boabe**, care în medie anuală a fost de 5, 44 mil. hectare, din care 36,7 % grâu, 52,5 % porumb, 10,8 %, alte cereale.

În țările sărace, **consumul de cereale boabe** este destinat în proporție de 69-74 % alimentației umane și de 15-20 % furajării animalelor, în timp ce, în țările dezvoltate, circa 21 % reprezintă consumul uman, iar 61-63 % este destinat furajării animalelor.

În România, consumul total de cereale boabe s-a revigorat, astfel că, față de anul 2000, a sporit cu 56,8 % la porumb, 10,4 % la grâu etc.

Cu un consum mediu anual de cereale alimentare (în echivalent făină) pe locuitor, care a oscilat între 168-175 Kg., România se situează pe locul al doilea în Europa, iar pentru anul 2007 se prevede o creștere cu 38 % față de UE-15 și de 5 % față de CEEC-10.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul s-a efectuat la nivelul României și a vizat evidențierea, pe baza date-lor publicate în literatura de specialitate, celor mai semnificative aspecte cu privire la dimensiunile pieței cerealelor boabe, consumul cerealelor boabe și prețurile acestora.

S-au utilizat o serie de indicatori, care au fost analizați atât în dinamică, cât și comparativ cu situația din Uniunea Europeană sau din alte țări dezvoltate.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Dimensiunea pieței cerealelor boabe este influențată de mărimea ofertei, care în condițiile României a fost neuniformă, având la bază producția autohtonă.

Oferta totală de cereale boabe a fost influențată de suprafața cultivată și randamentul la hectar (*tab. 1*).

Tabelul 1

Suprafața cultivată cu cereale, pe specii, realizată în România (mii ha)

Anul	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007*	Media
Grâu	1942	2543	2190	1500	1800	2100	1900	1996
Porumb	2860	2910	2666	2700	3000	2950	2900	2855
Orz	213	316	296	317	400	460	360	337
Ovăz	225	225	225	225	225	225	225	225
Secară	20	20	20	20	20	20	20	20
Orez	1	1	1	-	1	3	6	2
Total	5261	6015	5398	4762	5446	5758	5411	5436

* previzionat

Sursa: Foreign Agricultural Service, Official USDA Estimates.

În **România**, randamentele medii la cerealele boabe au înregistrat diferențe foarte mari de la un an la altul, comparativ cu cele obținute pe plan mondial și în U.E. – 25.

Spre exemplu, în anul agricol 2003/2004, la grâu, randamentul mediu la hectara a fost de numai 1,33 tone/ha, iar la orz de 1,70 tone/ha (*tab. 2*).

În medie pe perioada analizată, cele mai mari producții totale s-au obținut la porumb (8.174 mii tone/an) și grâu (4.900 mii tone/an), cu variații foarte mari, nivelul maxim înregistrat la porumb fiind de 12.000 mii tone, în anul agricol 2004/2005, iar nivelul minim s-a înregistrat la grâu (2.000 mii tone), în anul agricol 2003/2004 (*tab. 3*).

Tabelul 2

Randamentul mediu la hectar la cerealele boabe, pe specii, realizat în România (tone/ha)

Anul	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007*	Media
Grâu	2,37	2,63	1,96	1,33	3,61	2,81	2,26	2,43
Porumb	1,68	2,41	2,74	2,60	4,00	3,49	3,03	2,85
Orz	2,68	3,34	2,23	1,70	3,50	2,47	2,08	2,57
Ovăz	1,56	1,56	1,56	1,56	1,56	1,56	1,56	1,56
Secară	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Orez	3,00	1,00	1,00	-	1,00	2,67	1,17	1,40

* previzionat

Tabelul 3

Oferta totală de cereale boabe, pe specii, realizată în România (mii tone)

Anul	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007*	Media
Grâu	4600	6700	4300	2000	6500	5900	4300	4900
Porumb	4800	7000	7300	7020	12000	10300	8800	8174
Orz	570	1055	660	540	1400	1134	750	873
Ovăz	350	350	350	350	350	350	350	350
Secară	50	50	50	50	50	50	50	50
Orez	3	1	1	-	1	8	7	3
Total cereale	10373	15156	12661	9940	20301	17742	14257	14350

* previzionat

Sursa: Foreign Agricultural Service, Official USDA Estimates.

Consumul intern total de grâu prezintă o tendință de creștere, iar în structura acestuia, peste 75 % reprezintă consumul populației.

Consumul de pâine și produs de franzelărie a fost, în medie, de 9,6 kg/persoană/lună, fiind mai mare în gospodăriile rurale față de cele urbane.

Autoconsumul la pâine și produse de franzelărie a reprezentat 22,1 % din consumul total, cu ponderea cea mai mare (49,7 %) la țărani și cea mai redusă (1,7 %) la lucrătorii pe cont propriu în activități neagricole.

Mălaiul se consumă în alimentația umană în cantități mai mari în gospodăriile țărănești și de pensionari (3,4 kg, respectiv 2,4 kg/lună/persoană), în timp ce, cea mai mare parte a consumului de porumb boabe este destinată furajării animalelor (77,3 – 81,0 %).

Consumul industrial de porumb și de semințe a avut o tendință crescătoare, mai ales după anul 1995. În structura consumului de cereale boabe, ponderea cea mai mare o are porumbul boabe, care a crescut foarte mult, ajungând de la 51,5 %, în anul agricol 2000/2001, la 59,5 %, în ultimul an analizat.

Tendință de creștere a avut, de asemenea, consumul de grâu și orz (tab. 4).

Tabelul 4

Consumul total de cerealelor boabe , pe specii, realizat în România (mii tone)

Anul	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007*	Media
Grâu	4800	5200	5290	5100	5550	5600	5300	5263
Porumb	6250	6800	7200	7900	9500	9700	9800	8164
Orz	635	700	600	650	1100	1000	900	798
Ovăz	350	350	350	350	350	350	350	350
Secară	50	50	50	50	50	50	50	50
Orez	61	83	61	75	61	68	67	68
Total cereale boabe	12146	13183	13555	14125	16611	16768	16467	14693

* previzionat

Sursa: Foreign Agricultural Service, Official USDA Estimates.

În anul 1996, **consumul mediu anual pe locuitor de cereale alimentare** era de 168 kg, cu tendința generală de creștere, previziunile pentru anul 2007 fiind de 179 kg (tab. 5).

Organizarea pieței cerealelor boabe trebuie să îndeplinească rolul de regulator al raportului dintre cerere și ofertă, acționând direct asupra formării prețurilor pe piață.

Potrivit literaturii de specialitate, **formarea și evoluția prețurilor** trebuie să țină seama de o serie de măsuri care să conducă la protecția reală a consumatorilor, cum ar fi:

- crearea condițiilor necesare pentru ca formarea și evoluția prețurilor să aibă loc în cadrul unei autonomii depline a agenților economici;
- acordarea unor facilități agenților economici implicați în tranzacții externe;
- crearea unui sistem flexibil și dinamic privind acordarea de compensații bănești, care să diminueze efectele negative ale majorării prețurilor;

○ *participarea unor autentici reprezentanți ai consumatorilor la negocierile cu agenții economici privind negocierea prețurilor de ofertă.*

Tabelul 5

**Consumul anual de cereale alimentare pe locuitor,
realizat în perioada 1996-2000 în România și proiecțiile pentru anul 2007**

Specificare	U.M.	Realizări					Proiecții 2007
		1996	1997	1998	1999	2000	
Consum total de cereale alimentare	mii tone	3795	3805	3979	3954	3920	4126
	%	100,0	100,8	104,8	104,2	103,3	108,7
Revine în medie pe locuitor	kg/loc	168,0	170,0	177,0	176,0	175,0	179,0
	%	100,0	101,2	105,4	104,8	104,2	106,5
% față de U.E.–15	%	142,3	138,2	146,3	140,8	148,3	137,7
% față de CEEC-10	%	108,4	101,8	106,0	104,1	104,2	104,7

Sursa: Cereale – piața europeană. Centrul Român de Comerț Exterior, București, 2000

Prețul rezultat din confruntarea cererii cu oferta și realizarea unui echilibru între cerere și ofertă este denumit *preț de echilibru*.

Analizată în timp, pe termen scurt, cererea este factorul principal care influențează nivelul prețurilor, iar pe termen lung, factorul principal este oferta.

În economia de piață reală, nivelul și evoluția prețurilor sunt determinate de jocul liber al cererii și ofertei, cât și de intervenția guvernamentală sau de politica marilor firme. În acest context, în practica economică se folosesc mai multe categorii de prețuri: *prețuri libere (de piață); prețuri administrate; prețuri mixte*.

Prețurile libere rezultă pe piață prin confruntarea cererii și ofertei, fără a fi influențate de nici un participant la schimb. Aceste categorii de prețuri sunt prețuri de echilibru, care se întâlnesc în realitate pe piețele bursiere.

Prețurile administrate sunt generate de deciziile luate de puterea publică sau de către firmele cu poziție favorabilă, puternică pe piață. Se întâlnesc în cazul pieței cu concurență oligopolistă și a pieței de monopol.

Prețurile mixte se formează în economia de piață reală, prin împletirea mecanismului pieței cu intervenția statului și/sau a unor firme cu o anumită putere financiară pe piață.

Factorii care influențează cererea și oferta de cereale pentru boabe tind să se abată de la punctul de echilibru, motiv pentru care are loc permanent o regularizare a prețurilor. În România, în procesul de liberalizare a prețurilor produselor agricole s-au parcurs mai multe etape, astfel că, începând cu anul 1997 s-a produs liberalizarea totală a prețurilor produselor agricole.

Prețul cerealelor boabe a reprezentat și reprezintă un etalon pentru prețul celorlalte mărfuri, în funcție de care „se așază” prețul furajelor, care se regăsește mai departe în prețul produselor animale etc.

În viitor, România ar putea să-și recâștige locul de exportator net, cu un volum al exporturilor de cereale boabe de circa 1,8 mil. tone anual.

CONCLUZII

1. În România, în perioada 2001-2006, piața cerealelor boabe a fost influențată de suprafața cultivată, care a fost de 5,4 mil. ha anual, din care 52,5 % porumb, 36,7 % grâu și 10,8 % - alte cereale.

2. Oferta medie de cereale boabe a fost de 14350 mii tone/anual, iar conmsumul total a fost în creștere, de la 12146 mii tone, în anul 2001, la 16768 în anul 2006.

3. Consumul total de cereale alimentare s-a menținut în limite apropiate, cu o ușoară tendință de creștere (+8,7 %).

4. Prețul cerealelor boabe constituie un etalon pentru celelalte mărfuri. În ultimii 10 ani, după procesul de liberalizare a prețurilor produselor agricole și la cerealele boabe s-a înregistrat o tendință de creștere accelerată.

BIBLIOGRAFIE

1. Banu, Oana-Adina, Banu, A., Chiran, A., Gîndu, Elena, Ciobotaru, Elena-Adina, 2003 – *Studiu privind evoluția principallor indicatori tehnico-economici realizați la cultura cerealelor boabe în zona de sud a județului Prahova*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 46, seria Agronomie.
2. Brad, I., 2002 – *Reglementări politico-agrară cu privire la politica prețurilor din România. Politică prețurilor*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 45, seria Agronomie.
3. Chiran, A., Ciurea, I.-V., 1994 – *Tendances concernant l'organisation du marché des produits agroalimentaires de Roumanie dans le periode de transition à l'economie de marché*. Lucr. șt. U.A. Iași, vol. 37, seria Agronomie.
4. Chiran, A. și colab., 2001 – *Unele aspecte privind marketingul cerealelor boabe în perioada de tranziție la economia de piață (studiu de caz la S.C. AGROZOTEHNICĂ S.A. Făcăeni, județul Ialomița)*. Lucr. șt., U.S.A.M.V. Iași, vol. 44, seria Agronomie. CD-ROM, Secțiunea IV, Științe economice.
5. Chiran, A. și colab., 2004 – *Piața produselor agricole și agroalimentare – abordare teoretică și practică*. Ed. Ceres, București.
6. Drobotă, Benedicta, Chiran, A., Gîndu, Elena, 2005 – *Studiul principallor indicatori tehnico-economici privind evoluția cultivării cerealelor boabe în județul Iași, în perioada 2001-2004*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 48, seria Agronomie.
7. Faglio, A., 1995 – *Marketing globale e mercato 2000. Prodotti, alleanze, strategie, per il mercato globale*. Ed. Franco Angeli, Libri S.R.L., Milano, Italy.
8. Gîndu, Elena, Chiran, A., Ciobotaru, Elena-Adina, Murariu, Cornelia, Banu Oana-Adina, 2003 – *Considerații privind marketingul cerealelor pentru boabe în România, în perspectiva aderării la piața Uniunii Europene*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 46, seria Agronomie.
10. Guțu, Oana-Adina, Banu, A., Guțu, R.-Fl., 2005 – *Optimizarea structurii culturilor cerealiere în zona de sud a județului Prahova*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 48, seria Agronomie.
11. Istudor, N., 2000 – *Modele de organizare a piețelor agroalimentare*. Ed. Economică, București.
12. Pânzaru, L., Barbu, C., Pană, D., 1994 – *Piața concurențială perfectă, cauzele imperfecțiunii piețelor și tipurile de prețuri practicate în cadrul economiei de piață*. Analele Universității din Craiova.
13. Pekar, V., 1994 – *La formation et l'action des prix dans les systemes agroalimentaires*. Lucr.șt. U.A.M.V. Iași, vol.37, Seria Agronomie.
14. Peț, Elena, 2002 – *Aspecte privind evoluția consumului de produse alimentare*. Lucr. șt. U.S.A.M.V. Iași, vol. 45, seria Agronomie.